

В статті представлена типологія открыток кінця XIX – початку XX століття, виділено їх три основних види. На основі методу порівняльного аналізу запропоновано більш детальну типологію открыток. Вивчаючи період їх розподілу по окремих образно-тематическим групам.

Ключевые слова: открытка, изображение, композиция, сюжет.

In given article typology of postcards of the end of the XIX – the beginning of the XX century is represented. Three main kinds of postcards are singled out. On the basis of comparative method of analysis more detailed typology of artistic postcards is offered. Ukrainian artistic postcards of researched period are distinguished and divided into separate imaginative-subject groups.

Key words: postcard, portrayal, composition, plot.

УДК 745.03

ББК 85.120 (4 Укр)

Галина Лосик

НАРОДНЕ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО БОЙКІВСЬКОГО ПІДГІР'Я: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У статті зроблена спроба визначення мистецької своєрідності народної декоративної творчості бойківського Підгір'я кінця XIX–XX століття як маловивченої складової народного мистецтва України. Доведено актуальність комплексного різноаспектного дослідження декоративного мистецтва означеної території, що дозволить визначити закономірності зародження, трансформації і згасання етно-мистецьких традицій. Окреслено відповідні причинно-наслідкові зв'язки та взаємовпливи, що позначилися на типології й художніх особливостях творів.

Ключові слова: декоративне мистецтво, народна творчість, бойківське Підгір'я, етно-мистецькі традиції.

Вагомі наукові узагальнення, до яких тяжіє сучасне українське мистецтвознавство, можливе не лише на ґрунті вивчення окремих видів і жанрів творчості, а й на основі комплексного й системного дослідження декоративного мистецтва окремих регіонів, субрегіонів, етнічних територій і локальних осередків.

Якщо морфемні аспекти творчості, наприклад ткацтва, вишивки, деревообробництва, художнього металу тощо, уже до певної міри знайшли мистецтвознавче осмислення в численних наукових працях, то дослідження етнорегіональної специфіки всіх видів декоративного мистецтва тільки починають розгортатися. Ці дослідження, насамперед, були започатковані етнографами О.Кольбергом, В.Шухевичем, М.Сумцовим, згодом знайшли підтримку й продовження в працях істориків і теоретиків мистецтва С.Таранушенка, Р.Захарчук-Чугай, В.Малини, О.Никорак, Т.Бушиної, Б.Бойчука, О.Дяків та ін.

Мета статті полягає в постановці наукової проблеми мистецької своєрідності народної декоративної творчості території бойківського Підгір'я кінця XIX–XX століття як складової частини народного мистецтва України. Важливо простежити процеси трансформації, типологічні відміни та художні особливості народного декоративного мистецтва бойківського Підгір'я.

Дослідження народної творчості Підгір'я видається актуальним як з огляду того, що ця територія найменше вивчена в порівнянні із сусідніми субрегіонами, так і з потреби глибокого пізнання національної художньої спадщини, заповнення маловідомих сторінок історії українського народного мистецтва.

Об'єктом дослідження повинен стати значний корпус локальних творів ткацтва, вишивки, художнього деревообробництва, плетіння, кераміки, художнього металу, витинання з паперу, писанкарства та інших видів декоративного мистецтва, поширеного на досліджуваній території.

Виходячи з наявного фактичного матеріалу, дослідження в історичній частині вірогідно сягнуть епохи бронзи, тобто віку археологічних знахідок пам'яток мистецтва на території Підгір'я. Але найбільшу увагу слід спрямувати на декоративне мистецтво краю кінця XIX–XX століття, що є цілком виправданим і оптимальним для визначення видової різноманітності, типології, локалізації та мистецьких особливостей художніх творів Підгір'я.

Першими працями, які торкаються народної творчості Підгір'я, є дослідження польських та українських учених-етнографів XIX – початку XX століття: І.Червінського (1811), Я.Головацького (1868), І.Коперницького (1890), І.Франка (1905), Ю.Шнайдера (1911). Коротку інформацію про підгорянських майстрів та їхні твори містять каталоги й звіти етнографічних виставок у Львові (1877, 1894), Стрию (1909) тощо. У другій половині XX століття виходять друковані праці з народного мистецтва, у яких є короткі згадки про локальні осередки й особливості творів бойківського Підгір'я, зокрема, К.Матейка (1955, 1957), А.Будзана (1960), І.Гургули (1966) та інших авторів. Деякі стислі відомості подані в “Історії українського мистецтва” (у 6-ти томах, 1969–1974), “Нарисах з історії українського декоративно-прикладного мистецтва” (1969) і в індивідуальних працях кінця 1970–1990 років, що стосуються окремих видів народної творчості: ткацтва (О.Сидорович, О.Никорак), вишивки (Р.Захарчук-Чугай), художньої обробки шкіри (Г.Горинь), художньої обробки металу (С.Боньковська), витинанки, художньої обробки дерева (М.Станкевич), давньої кераміки й металу (М.Фіголь), кераміки (А.Будзан), одягу (Д.Крвавич, Г.Стельмащук, М.Білан) тощо.

Отже, історіографічний аналіз вищевказаних праць щодо художніх особливостей декоративно-прикладного мистецтва бойківського Підгір'я дає підстави стверджувати, що означена тема не була предметом окремого комплексного дослідження.

Територія Підгір'я також привернула до себе увагу не тільки з точки зору вивчення особливостей її матеріальної й духовної культури, але й із визначення її територіальних меж. Якщо територія Покуття, Опілля та Гуцульщини, з якими межує бойківське Підгір'я, уже визначена, то питання визначення територіальних меж означеної території залишається відкритим.

Назва Підгір'я як означення етнічної території запозичена з географічного лексикону і її межі чітко визначені в географічній літературі.

Історико-етнографічні відомості про зазначену територію надто скупі. Найдавніші згадки про північні межі Бойківщини маємо з початку XIX століття: у 1811 році дослідник І.Любич-Червінський твердив, що населення лівого берега Дністра називало мешканців правого берега бойками, а в побуті, господарському укладі, звичаях одних і других було багато відмінного [1, с.148, 212]. На підставі цього можна вважати, що на початку XIX століття північною етнографічною межею Бойківщини був Дністер. Пізніше дослідники констатують її дедалі більше поступове пересування на південь [2, с.25]. Так, Ю.Гошко північну межу Бойківщини (станом на кінець XIX – початок XX століття) проводить по передгір'ях Карпат, південніше від Дністра, по лінії населених пунктів із сходу на захід: Ясень, Липовиця, Спас, Вигода, Витвиця, Болехів, Розгірче, Нижня і Верхня Стинави, Орів, Тустановичі, Опака, Підбуж, Недільна, Сушниця, Стара Сіль та Лопушна [2, с.28].

У першій частині “Географії Руси” Р.Заклинського читаємо, що “Русинів, що сидять в горах низького Бескида, називають Лемками, других, що живуть в горах від ріки Ослава, аж по жерела Лімниці, називають Бойками, а тих, що живуть в Чорногорі по стороні галицькій, буковинській і угорській, називають Гуцулами. Крім того маємо ще жителів рівного поля і тут одних називають Подоляне, інших Ополяне, Ністровяне, Долішняне, Сотакі, жителів лісових названо Полісюки, тих що живуть між Дністром і горами названо Підгорянами” [3, с.8].

Серед українського населення Карпат і Прикарпаття виділяють чітко визначені етнічні групи, які характеризуються низкою відмінностей у побуті й художній культурі. До Карпатського етнографічного району належать Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська (крім східної частини), Чернівецька, більша частина Тернопільської областей. У Карпатському етнографічному районі вирізняють три основні підгрупи: Прикарпаття, Карпати, Закарпаття.

Бойківське Підгір'я охоплює горбисту територію, що лежить смугою між Карпатами й Дністром. На півночі бойківське Підгір'я межує з Розточчям і Опіллям (межа проходить по Дністру), на південному заході – з Бойківщиною, на півдні – з Гуцульщиною і Покуттям (межа по річці Бистриці Солотвинській). Підгоряни – територіальна назва населення галицького Передкарпаття (Підкарпаття, Підгір'я). Підгоряни живуть на північ від бойків, гуцулів і покутян, відрізняючись від них у різних ділянках духовної й особливо матеріальної культури (одяг, будівництво). На півдні мова підгорян перехрещується з карпатськими говірками, на півночі належить до опільських говірок. Підгоряни близькі до ополян також звичаями, обрядами й усною творчістю [4, с.2078].

Уже дослідники кінця XIX століття фіксували певну етнокультурну специфіку населення, яке замешкувало простір між північними підніжжями Карпат і Дністром. У 1887 році Іван Франко писав, що бойки заселяють верхню течію Дністра, Стрия, Свічі, Лімниці й до двох Бистриць, а "...паралельно до гірського пасма, заселеного бойками, там де гори переходять в лагідні пагорби, бачимо тип підгірський, також визначний і різоче відмінний від гірського – це переважно рільники, охочі до ремесла і промислу, працюють в багатьох місцях як гірники, на фабриках, тартаках, солеварних жупах, рухливі і прогресуючі з ходом часу..." [5, с.473].

І.Франко говорить про українське походження бойків і виявляє при цьому місцеві особливості їх культури й побуту. "У бойків також є чимало культурних пережитків, котрі разять підгір'янина, як наприклад, курні, чорні та негарні хати, чорні в маслі варені сорочки, життя великими сім'ями в спільній хаті, відмінний від підгірського одяг, довге, на плечі спадаюче, іноді заплітане в коси, або зав'язуване вузлами, волосся ..." [6, с.112]. Він указує на характерні особливості будівництва Підгір'я; про них учений розповідає в детальному описі внутрішнього плану й обстановки батьківської хати, яка була збудована ще в кінці XVIII ст. "Як і всі підгірські хати, вона була напівкурною, мала стріху, пошиту китицями з житньої соломи, та вікна звернені на південь". До опису хати додається й опис усього подвір'я, на якому були дві "обори", "шопа", "шпихлір", кузня. На південь від хати, за огорожею, – садок і город" [6, с.47]. На північ від "горян руських" аж до Дністра виділяв групу підгорян і польський етнограф Адам Фішер [7, с.7–8].

Бойківська спільнота є досить диференційована, і залежно від обраного підходу виділяють ті чи інші локальні бойківські групи. У зв'язку з істотними відмінностями в специфіці говорів, елементах матеріальної та духовної культури, слід вирізнити територію Підгір'я, оскільки в культурному житті та побутовому укладі горян і підгорян зафіксована значна кількість відмінних рис.

Особливо помітні відмінності в традиційному сільському житлі, за яким можна виокремити означену територію.

Наприклад, для Підгір'я характерне значне поширення, а місцями навіть і переважання жител, у яких по ширині одного чи двох житлових приміщень виділяли комори або "ванькири" (додаткові кімнати). У склад таких будівель "ванькир" входив як цілісний і компонуючий елемент. У більшості випадків стайня (особливо призначена для утримання худоби) розташовувалася під одним дахом з хатою. Будівлі з традиційними схемами планування (хата – сіни – комора, комора – хата – сіни, хата – сіни – хата тощо) були поширені переважно на сході (Калуський, підгірська частина Галицького, Рогатинського, Жидачівського районів). Спорадично на всій території Підгір'я фіксуємо окремі випадки "довгої хати" (усі будівлі зблоковані поміж себе й перекриті спільним дахом). У гірській частині теж траплялися випадки виділення по ширині хати "ванькира" чи комори, проте значного поширення вони тут не набули. Переважали в основному житла традиційного планування (без поділу по ширині). У західній частині (Старосамбірський, Турківський райони) хату й усі господарські будівлі двору розташовували під одним дахом. Рідше так будували в Рожнятівському, Долинському районах, а окремі згадки про "довгу хату" маємо із Сколівського району [8, с.84, 86].

У горах основним будівельним матеріалом була ялиця і сосна. Стіни жител складали з півколод, колод і брусів, як правило, у зрубній техніці. Використання високоякісних будівельних порід дозволяло залишати зруб відкритим, хіба що на заході (Старосамбірський район) шви між вінцями замащували глиною і білили [8, с.71].

Відсутність значних лісових масивів зумовлювала використання в будівництві Підгір'я, крім "ялового" дерева, порід гіршої якості (осики, тополі тощо). Хоча тут зустрічалися зрубні житла, перевагу віддавали комбінованій (зрубно-каркасній) і каркасно-дильованій техніці. Відкритий зруб фіксуємо тільки в Долинському районі (при використанні високоякісної "ялової" деревини). У Старосамбірському, Самбірському, Дрогобицькому районах шви між вінцями в таких будівлях змащували глиною і забілювали. Нерідко білили всю поверхню стін будівлі чи тільки житлового приміщення. При використанні деревини гіршої якості стіни "виправляли" грубим шаром глиносоломи [8, с.86].

Відмінності існували й у системі опалення. Так, у гірській частині в кінці XIX століття ще переважали курні хати. На Підгір'ї в більшості випадків дим з хати виводили в стіни чи на

горище, а місцями – через комин понад дах. Часом до “пiкної” печi тут уже добудовували “варивну кухню” [8, с.78].

Интер’єр хати горян відзначався певним набором предметів, часто врубані та напівурбані в сiни архітектурні деталі (гряди, жердки, лави, пiл, мисник). У внутрішньому обладнанні підгорянського житла помітні вже елементи прогресу, викликані перш за все вивільненням кімнати від диму. Це стосується обробки стiн (їх мили або бiлили), омеблювання, застосування декоративних тканин, мальованих тарілок, мисок тощо [8, с.74].

Певні відмінності характерні й для зовнішніх пропорцій будівель: висоти даху, зрубу, розташування і кількості вікон. У житлі горян на головному фасаді, як правило, два, наближені до кутів хати, вікна (у Старосамбірському – три). На Підгір’ї вікно здебільшого одне, дещо витягнуте по горизонталі, рідше – два, але їх розташовують ближче до поперечної осі кімнати [8, с.71].

Протягом ХІХ століття, особливо його другої половини, відбувається дедалі чiткіше розмежування між будівельною житловою культурою горян і підгорян. До кінця ХІХ століття житло останніх зазнає значних прогресивних змін, тоді як у горян протягом цього часу житло майже не змінюється.

Яскравою своєрідністю відзначається й одяг підгорян, що зумовлено кліматичними умовами та сировинною базою на означеній території. Я.Головацький указує, що підгоряни носять сорочку довшу, ніж бойки (у підгорян вона сягає нижче колiн), і зауважує, що чим ближче до рівнини, тим довші й сердаки. Чим вище в гори, тим коротшою стає вся одяжка. Зберігаючи в основному бойківські форми, одяг поселення бойківського Підгір’я багатший на кольори й прикраси. У селі Перегiнське, наприклад, усі частини полотняного одягу дрібно й густо рясують повздовжніми складками, що надає йому стрункої й виразної форми. Поширені рослинні вишивані орнаменти на білому полотні та верхньому сукняному одязі. Вишивки ясных кольорів приваблюють композиційною цілісністю квітучих гірлянд [9, с.14]. У горах носили короткі овечі безрукавки, подiбні до гуцульських. На Підгір’ї хутряна безрукавка поступається сукняній (катанка, бруслик, лейбик), подiбна за кроєм до кептаря, проте довша. Бойки носили дуже широкий ремінь з мідними пряжками, яких є 10 або 12, підгоряни також носили ремінь, але наполовину вужчий. Через плече гірняки перевiшували шкіряну торбу, тоболку, ташку. Такі торби носили також підгоряни, але не шкіряні, а із червоної тканини на крайках [10, с.55]. Взуттям у бойків-горян були шкіряні постолі із сиріої шкіри або дублені. Підгоряни носили довгі шкіряні чоботи, шиті так звані “руським” покромом без підборів. Горяни не носили солом’яних капелюхів – у них пшениці не сіяли. У підгорян солом’яні капелюхи були в широкому вжитку. На території Підгір’я жінки зав’язували голову прямокутним, злегка видовженої форми полотнищем – “обрусом” з високоякісної лляної, рідше конопляної тканини природного білого, сірого кольору, а іноді фарбованої, найчастіше в пурпуровий колір. Побутував такий головний убір і на Бойківщині, але під назвою “плат” (“пват”), “пiлка” (“пiвка”) [12, с.679].

Локальні відміни й художні особливості має підгорянська вишивка. У бойківському високогір’ї вишивки одноколірні, виконуються чорною або темно-коричневою ниткою з нефарбованої вовни. На перше місце в них виступає чітка ритмічність ліній. Вишивають низинкою і хрестиком. Поширені також мережки, виконані білими та чорними нитками. Поєднання білого із чорним є характерною ознакою вишивок, тканин та одягу Бойківщини. У вишивках підгірських районів бачимо червоний та синій кольори, але тільки як незначний додаток до чорного. Приблизно з 30-х років ХХ ст. у вишивки бойківського Підгір’я введено строкату кольористість. Веселі сполучення червоного, синього, рожевого, жовтого, зеленого та фіолетового кольорів утворюють привабливі мальовничі узорі. Важливою орнаментально-колеристичною особливістю підгорянських вишивок є наявність кольорового тла, на якому компонують квіткові мотиви, виконані хрестиком і гаптуванням, що дає можливість оперувати пластичними лініями й кольоровими плямами різної величини. Тло для вишивок беруть червоне або синє, що, відповідно, надає їм холоднуватого або теплого колориту. Поширеною є вишивка нитками двох відтiнкiв червоного кольору, наприклад у с. Перегiнське. Це створює враження об’ємності й світлотiні. Інколи червоні тоновані вишивки розцвiчують жовтим кольором, що надає їм золотавого відблиску й посилює пластичність мотивів [9, с.26]. Вишивки основного чоловічого та жіночого натiльного одягу бойків – сорочки – оригінальні за композиційними

схемами, орнаментально-графічною образністю. Важливими є висновки К.Матейка, що в гірських районах Бойківщини “збереглися старослов'янські реліктові форми” сорочок, зокрема безуставкового крою [14, с.142]. У підгорянських районах побутовали й сорочки уставкового типу крою, які суттєво вирізняються розміщенням вишивок, художньою образністю їх композиційних структур тощо. Характерне явище у вишивальному мистецтві Бойківщини – вишиті жіночі сорочки, у яких декорували всю площину рукавів густо розміщеними вишитими стрічками, смугами, розміщеними в горизонтальному порядку відносно довжини фігури. Важливо, що система розміщення вишивок в основному залежала від способу крою виробу. У сорочках уставкового крою своєрідну сітчасту структуру з горизонтальних стрічок розподіляли на площині від манжета до уставки. Вишивка уставки несла основне декоративне навантаження. У сорочках із суцільнокроєними рукавами вишиті горизонтальні стрічки розміщували, ураховуючи відсутність елемента уставки. Першу вишивали попри манжет, другу – посередині рукава, а третю розміщували на плечовій частині, імітуючи водночас вишиту уставку. Сорочки такого способу декорування характерні для підгорянських сіл Бойківщини [15, с.797].

Також слід звернути увагу на вишивки поясного одягу підгірських і гірських сіл. Фартухи традиційно шили з двох пілок полотна, що зумовило розміщення декору на місці з'єднання полотен – посередині виробу. Змережування нитками червоного кольору двох пілок запаски – традиційна ознака жіночого компонента одягу Бойківщини. У гірських селах Рожнятівського району змережування виконували вручну пряденими нитками природного сірого кольору, а в низинних районах – нитками червоної чи іншої, домінуючої у вишивці, барви. Отже, зберігаючи притаманні для вишивального мистецтва зазначеної етнографічної групи українців ознаки, одягова вишивка гірських і підгорянських бойківських сіл яскраво відрізняється.

Спостерігаються характерні відміни в художньому деревообробництві та плетінні з природних матеріалів. Різновидним за формами, композицією та стилістичним вирішенням є підгорянський керамічний посуд, виготовлений у містечках Болахів, Дрогобич, Стара Сіль та ін. Заслужують уваги твори ковальства й ливарництва, локальні відмінності спостерігаються в розписі житла, писанкарстві та витинанках, що плануємо детальніше висвітлити в наступних публікаціях.

Важливо відмітити високий рівень етносвідомості підгорян як субетносу, що дало можливість під час опитування з'ясувати етнографічну приналежність населення. Наприклад, жителі села Тисів, яке розташоване на берегах річки Сукіль, бойками себе не вважають і не дуже поважно ставляться до цієї назви, вважаючи себе підгорянами. Назва “бойки”, що з'явилась у ХІХ столітті, була занесена переселенцями з Турківщини, які вживали слово “бойе” – так [16]. Із цією думкою погоджується й один з найбагатших за фондами збирачів української аутентики, доктор музикознавства Михайло Хай: “Мені завжди кажуть, що я – Бойко. Я не дуже від цього відхрещуюсь. А фактично родом із передгір'я. Тягнеться пасмо перед отим Бескидом – Нагуевичі, Калуш, Стрий, Дрогобич, Самбір. Бойківщина – то це там, де гори, а передгір'я – то це Бойківське Підгір'я...” [17].

Отже, між традиційним мистецтвом Підгір'я і гір Бойківщини помітною є суттєва етнокультурна відмінність, зумовлена духовними й матеріальними чинниками. Аналіз духовного життя та побутового господарювання населення Підгір'я кінця ХІХ–ХХ століття показав, що попри наявні взаємовпливи та взаємозбагачення народного мистецтва гірських і низинних районів основні компоненти матеріальної та духовної культури тут надзвичайно своєрідні. Про це, зокрема, свідчить специфіка народного будівництва, народного одягу, вишивки тощо. Ми дійшли висновку, що вивчення народного декоративного мистецтва бойківського Підгір'я заслуговує окремого комплексного мистецтвознавчого дослідження й дозволить визначити закономірності становлення, трансформації і згасання етномистецьких традицій, виявити відповідні причинно-наслідкові зв'язки та взаємовпливи, що позначилися на типології творів і художніх особливостях народного мистецтва Бойківщини.

1. Lubicz-Czerwinski I. Ocolica zadniestrzka między Stryjem i Lomnicą. Czyli opis ziemi, dawnych klesk ludu odmian tej okolicy [Text] / I. Lubicz-Czerwinski. – Lwow : [b. w.], 1811. – 184 s.
2. Гошко Ю. Етнографічні межі [Текст] / Ю. Гошко // Бойківщина : історико-етнографічне дослідження. – К. : Наукова думка, 1983. – 96 с.

3. Заклинський Р. Географія Руси [Текст] / Р. Заклинський. – Львів : Товариство Просвіта, 1887. – 46 с.
4. Енциклопедія українознавства [Текст] / [за ред. В. Кубійовича]. – К. : Молоде життя, 1970. – Т. 6. – С. 2078.
5. Франко І. Етнографічна виставка у Тернополі [Текст] / І. Франко // Зібрання творів у 50 т. / І. Франко. – К. : Наукова думка, 1985. – Т. 46. – С. 473.
6. Толочко М. П. Етнічна діяльність І. Франка [Текст] / М. П. Толочко. – К. : Вид-во АН УРСР, 1957. – 118 с.
7. Fiscer A. Rusini. Zarys etnografii Rusi [Text] / A. Fiscer. – Lwów ; Warszawa ; Kraków, 1928. – 78 s.
8. Данилюк А. Шляхами України : етнографічний нарис [Текст] / Архип Данилюк. – Львів : Світ, 2003. – 256 с.
9. Гургула І. Народне мистецтво західних областей України [Текст] / І. Гургула. – К. : Мистецтво, 1966. – 74 с.
10. Головацький Я. О костюмах или народном убранстве русинов или русских в Галичине и северовосточной Венгрии [Текст] / Я. Головацький. – Петроград : [б. в.], 1868. – 67 с.
11. Стельмашук Г. Народне вбрання [Текст] / Г. Стельмашук // Етнологія та мистецтвознавство. Етногенез та етнічна історія населення українських Карпат : у 4 т. – Львів : [б. в.], 2006. – Т. II. – С. 318–342.
12. Никорак О. Тканини українців Карпат [Текст] / О. Никорак // Етнологія та мистецтвознавство. Етногенез та етнічна історія населення українських Карпат : у 4 т. – Львів : [б. в.], 2006. – Т. II. – С. 670–701.
13. Радович Р. Традиційне сільське житло Підгір'я кінця XIX – поч. XX ст. [Текст] / Р. Радович // Народознавчі зошити. – 1995. – № 4. – С. 221–225.
14. Матейко К. І. Український народний одяг [Текст] / К. І. Матейко. – К. : [б. в.], 1977. – 205 с.
15. Семчук Л. Я. Вишивка в народному одязі Рожнятівщини та Долинщини / Л. Я. Семчук // Народознавчі зошити. – 2009. – № 5–6. – С. 221–225.
16. Я більше підгірянин, ніж бойко натуральний [Електронний ресурс] / О. Зотиков. – Режим доступу : <http://bojky.wordpress.com/2009/02/14/223>.
17. Бойківський край. Культурно-побутовий уклад : за матеріалами Міжнар. історико-народознавчого семінару “Населення Бойківщини у контексті загальнокарпатського етнокультурного розвитку” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.museum-ukraine.org.ua>.

В статье сделана попытка определения художественного своеобразия народного декоративного творчества бойковского Подгорья конца XIX–XX века как малоизученного явления народного искусства Украины. Доказана актуальность комплексного разноаспектного исследования декоративного искусства данной территории, что даст возможность исследовать закономерности зарождения, трансформации и угасания этнических традиций искусства. Определены соответственные причинно-следственные связи и взаимовлияния, которые отобразились на типологии и художественных особенностях произведений.

Ключевые слова: декоративное искусство, народное творчество, бойковское Подгорье, этнические традиции искусства.

In the article there was made the attempt to define the artificial peculiarity of people's decorative creative work of the Bojko's Pidgirya's territory at the end of XIX–XX centuries as a folk art part of Ukraine. Combined multiaspect decorative art research of the denoted territory will make it possible for the development regularity definition and extinction the art ethnologic traditions suitable cause resulting links and mutual influences that characterize the typology and the work of art peculiarity.

Key words: decorative creative work, work of art, Bojko's Pidgirya, art ethnologic traditions.